Økonomisk Råd

Policy Brief 2022:2

Fremskrivning af uddannelsesniveau

Indledning

Der er lavet en ny fremskrivning af uddannelsesniveauet til Økonomisk Råds efterårsrapport 2022. Fremskrivningen af befolkningens uddannelsesniveau foretages i den såkaldte uddannelsesmodel, som er en vigtig del af makromodellen for grønlandsk økonomi og derfor vigtig for at kunne vurdere størrelsen af holdbarhedsproblemet og reformbehovet.

Fremskrivningen viser, at unge i højere grad får en uddannelse efter folkeskolen end den ældre del af befolkningen, og at uddannelsesniveauet derfor vil stige efterhånden som yngre generationer erstatter ældre på arbejdsmarkedet, *se figur 1*. Den viser også, at fremgangen i uddannelsesniveau vil aftage over det næste årti, og at der sker en stagnation fra midten af 2030'erne.

Udviklingen afspejler både uddannelsesadfærden i dag – som i beregningerne antages uændret i fremtiden – og befolkningssammensætningen i fremtiden. Fremskrivningen er derfor en slags status quo beregning ud fra den faktiske uddannelsesadfærd i dag. Nye initiativer der kan styrke uddannesesadfærden vil derfor løfte det fremtidige uddannelsesniveauet i forhold til den beregnede udvikling i figur 1.

Figur 1. Fremskrivning af uddannelsesniveauet til 2040, befolkningen mellem 15 og 65 år

Note: Uddannelsesniveauet er den højest fuldførte uddannelse, og er beregnet på model for uddannelsesniveauet i Grønland ud fra den faktiske uddannelsesadfærd i landet og uddannelsesniveauet blandt tilflyttere til landet.
Kilde: Grønlands statistik (data til 2020), Økonomisk Råd 2022 (fremskrivning 2021-2040).

Fremskrivning af befolkningens uddannelsesniveau er opdateret med befolkningsfremskrivning fra 2020 og med nye data for uddannelsesadfærden i perioden fra 2016 til 2020. Den forrige

uddannelsesfremskrivning fra 2018 var baseret på uddannelsesadfærden i perioden fra 2010 til 2015. Det drejer sig om unges studievalg, deres optags- og frafaldsprocenter, studielængder mv. Befolkningens fremtidige uddannelsesniveau er bestemt af de unges uddannelsesvalg og –adfærd i dag, hvilket er grundantagelsen i uddannelsesmodellen[1].

Unges tilgang til ungdomsuddannelser og metodevalg

Unges tilgang til ungdomsuddannelser i de senere år ikke er vokset så hastigt som tidligere. Figur 2 viser overgangen fra folkeskole til ungdomsuddannelser fordelt efter antal år efter folkeskolen. Indtrykket er, at der ikke er sket store ændringer i de unges overgang fra folkeskole til ungdomsuddannelser fra første del af 2010'erne til anden del. Frafaldsmønsteret synes også at være omtrent uændret, når de to perioder sammenlignes. Figuren viser ikke ændringer i de unges valg af ungdomsuddannelser, fx flere på gymnasiet og færre på erhvervsuddannelser. De unges adfærd i uddannelsessystemet i 2020 og 2021 har været påvirket af corona-situationen, som især har begrænset antallet af efterskoleophold uden for Grønland. Uddannelsesdata for 2020-21 bør korrigeres for disse effeker, før de kan sammenlignes med øvrige år, og i figur 2 er de år ikke med.

Figur 2. Overgang fra folkeskole til ungdomuddannelser fordelt efter uddannelsesstatus og antal år efter afslutning af folkeskolen, årgange 2010-15 og årgange 2016-2019

Note: Gennemsnitlig overgange for årgangene. Uddannelsesdata for 2020 er ikke medtaget, da uddannelsesadfærden er påvirket af coronarestriktioner, især begrænsninger i efterskoleophold uden for Grønland.
Kilde: Grønlands Statistik

I uddannelsesfremskrivningen til Økonomisk Råds efterårsrapport 2022 er der derfor valgt ikke at medtage en ekstra korrektion for den tidsmæssige udviklingstendens i uddannelsesniveauet, den såkaldte trendvækst. Denne trendvækst var medtaget i fremskrivningen i 2018, og skulle tage højde for den tidsmæssige trends i uddannelsesmæssig adfærd. Den ekstra korrektion i uddannelses-adfærden indebar, at tilgangen til især gymnasier og de videregående uddannelser i beregningerne

[1] Modellen er dokumenteret i *Uddannelsesfremskrivning for Grønland 2017 – Fremskrivningen af befolkningens uddannelsesniveau i Grønland*, T. Markeprang og P. P. Stephensen, DREAM, august 2018.

var større end den faktiske tilgang. Uden trendvæksten vurderes fremgangen i uddannelsesniveauet derfor at blive mindre end tidligere vurderet, se figur 3.

Figur 3. Andel af befolkningen med uddannelse efter folkeskolen, befolkningen mellem 15 og 65 år

Note: Uddannelsesniveauet er den højest fuldførte uddannelse, og er beregnet på model for uddannelsesniveauet i Grønland ud fra den faktiske uddannelsesadfærd i landet og uddannelsesniveauet blandt tilflyttere til landet.

Den trendmæssige udvikling i uddannelsesadfærden vil blive analyseret i det kommende arbejde med uddannelsesmodellen. Eventuelle trends bør indgå i fremskrivningerne for at give et retvisende indtryk af befolkningens uddannelsesmæssige status i fremtiden. Personer med uddannelse efter folkeskolen har en høj tilknytning til arbejdsmarkedet og modtager i mindre grad end andre indkomstoverførsler. Uddannelsesniveauet påvirker derfor både arbejdsstyrken og beskæftigelsen, og har betydning for balancen i de offentlige finanser.

Færre med folkeskole som uddannelsesniveau

Uddannelsesfremskrivningen viser overordnet set, at ca. 16 pct. af befolkningen vil have en videregående uddannelse og 21 pct. en erhvervsuddannelse i 2040. Andelen med erhvervsuddannelse holder sig således cirka uændret omkring 20 pct., mens fremgangen i uddannelsesniveau sker i antal personer med videregående uddannelse og i antallet af personer med en gymnasieuddannelse, som i sig selv ikke er erhvervskompetencegivende. For personer født i Grønland falder antallet med folkeskole som uddannelsesniveau fra ca. 21.700 personer mellem 15 og 65 år i 2020 til ca. 16.000 personer i 2040, se figur 3. Tilbagegangen skyldes dels at mange personer med folkeskole som uddannelse bliver pensioneret og forlader arbejdsmarkedet frem mod 2040. Tilbagegangen hænger også sammen med nettofraflytningen fra Grønland, som er lagt til grund i befolkningsfremskrivningen fra Grønlands Statistik.

Modellen er baseret på data fra Grønlands Statistik, hvor befolkningen uddannelsesmæssige status blandt andet er opdelt efter fødested, dvs. født i eller uden for Grønland. Der er mange andre dataskæringer, der er relevante for fremskrivning af uddannelsesniveau, fx om den unge har gået i by- eller bygdeskole eller andre barndomsvilkår med betydning for den senere uddannelsesadfærd.[2] Det vil kræve en udvidelse af modellen af tilføje disse dimensioner i fremskrivningen, og ofte er datagrundlandet for sparsomt til at det statistisk kan lade sig gøre.

[2] Se fx efterårsrapport 2022 fra Økonomisk Råd om ulighed i uddannelsessystemet.

Figur 3. Antal personer med folkeskole som uddannelsesniveau, 15-65 årige født i Grønland

Note: Uddannelsesniveauet er den højest fuldførte uddannelse, og er beregnet på model for uddannelsesniveauet i Grønland ud fra den faktiske uddannelsesadfærd i landet.

Til gengæld kommer der flere personer som en uddannelsesmæssig baggrund efter folkeskolen. Det drejer sig særligt om personer, der har gået i gymnasiet men ikke har en erhvervsfaglig uddannelse og personer med en videregående uddannelse, se figur 4. Som i tidligere uddannelsesfremskrivninger ventes en stagnation i antallet med en erhvervsuddannelse, som fra 2030 afløses af en faldende tendens. Det hænger dels sammen med at færre unge søger ind på erhvervsuddannelserne, og dels at mange faglærte bliver pensioneret og forlader arbejdsmarkedet over de kommende årtier.

Figur 4. Antal personer med uddannelse efter folkeskole, 15-65 årige født i Grønland

Note: Uddannelsesniveauet er den højest fuldførte uddannelse, og er beregnet på model for uddannelsesniveauet i Grønland ud fra den faktiske uddannelsesadfærd i landet.

** ** **

Policy briefs og andet materiale fra Økonomisk Råd kan findes på hjemmesiden:

http://naalakkersuisut.gl/da/Naalakkersuisut/Departementer/Finans-Skatter/Oekonomisk-raad